

249764

ការតំណែងរបាយការណ៍ឱ្យមុខព័ត៌មានលម្អិតនៃការបង្កើតរឹងចាំប្រចាំឆ្នាំ
នាមពេលខ្លួន ឬមុខព័ត៌មានលម្អិត ឬការបង្កើតរឹងចាំប្រចាំឆ្នាំ
ជំនាញដើម្បីអនុវត្ត និងអនុវត្ត

អ្នកចិត្ត សាស្ត្រី

និងយកពីអនុវត្តន៍ដោយការបង្កើតរឹងចាំប្រចាំឆ្នាំ និងយកពីអនុវត្តន៍ដោយការបង្កើតរឹង
ជំនាញដើម្បីអនុវត្ត និងអនុវត្ត និងការបង្កើតរឹងចាំប្រចាំឆ្នាំ និងការបង្កើតរឹង
ជំនាញដើម្បីអនុវត្ត និងអនុវត្ត និងការបង្កើតរឹងចាំប្រចាំឆ្នាំ និងការបង្កើតរឹង

អ្នកចិត្ត សាស្ត្រី

និងយកពីអនុវត្តន៍ដោយការបង្កើតរឹងចាំប្រចាំឆ្នាំ

b00254916

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

249764

การจัดการความรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ
กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตุ่น
อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ณัฐณิชา สมฤทธิ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาตรีประจำปี พ.ศ.๒๕๕๘
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบบวทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการความรู้ชุมชน
ด้านแบบเครือข่ายกิจพอดียังระดับประเทศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตุ่น อำเภอ
เมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” ของ ณัฐณิชา สมฤทธิ์ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาตรีประ产业化ศาสตร์รวมสถาบันพัฒนา สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัย
นเรศวร

.....ประธาน
(ดร. วงศิน พัญญาอุดมภูล)

.....กรรมการ
(ดร. พีรวรา นุ่มนิรัตพันธ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักร พันธ์ชูเพ็ชร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เววัต แสงสุริยวงศ์)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คงนิจ ภู่พัฒโนวบูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

| พฤษภาคม 2555

ประกาศคุณปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ดร. พีรวิช บุณยรัตพันธุ์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักษ์ พันธ์ชูเพชร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้ง ดร. วงศิณ ปัญญาอุดตะภูล ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจรัส แสงสุริยงค์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ ตลอดจนกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. พัชรินทร์ シリสุนทร รองศาสตราจารย์ ดร. จิรวัฒน์ พิระสันต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนตรี กรรพุณมาลย์ และ ดร. รัดเกล้า เปรมประสิทธิ์ ที่สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

ขอขอบพระคุณนายบาล บุญก้า ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านดอกบัว ผู้นำชุมชนบ้านดอกบัว ทุกท่าน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านดุน อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และหนีอสิ่งอันใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและการสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน

ณัฐณิชา สมฤทธิ์

ชื่อเรื่อง	การจัดการความรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตุ่น อำเภอเมือง พะเยา จังหวัดพะเยา
ผู้วิจัย	ณัฐณิชา สมฤทธิ์
ประธานที่ปรึกษา	ดร. พิรพร บุณยรัตน์
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักษ์ พันธ์ชูเพชร
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ รปม. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554
คำสำคัญ	เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการความรู้

บทคัดย่อ

249764

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ

กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตุ่น อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” มี
จุดประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ โดยนำเทคนิคการจัดการ
ความรู้ ได้แก่ การเล่าเรื่องและการบททวนการปฏิบัติตามใช้ในการศึกษาเป็นหลัก ตลอดจนผู้วิจัยได้
ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคที่มีต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ
ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ และได้คัดเลือก
กลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธี Snow Ball Sampling Technique โดยผู้เริ่มเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยได้เลือกผู้มี
บทบาทสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนบ้านดอกบัวมากที่สุด ได้แก่
นายบala บุญก้า ผู้ใหญ่บ้านของชุมชนบ้านดอกบัว

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้าน
ดอกบัวที่ประสบความสำเร็จจนได้รับเลือกให้เป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศได้
นั้น สืบเนื่องมาจากความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องและสามารถนำมา
ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้ให้ความสำคัญกับ
การนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตในอดีตของสมาชิกในชุมชนที่
มีความพอเพียงในระดับบุคคลหรือครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำมาสู่ความพอเพียงในระดับ
ชุมชน พร้อมกันนี้ยังพบว่า ชุมชนบ้านดอกบัวมีองค์ความรู้ที่มีคุณค่าซึ่งผ่านกระบวนการค้นหาและ
สร้างความรู้จากแหล่งต่างๆ โดยการนำความรู้เหล่านั้นมาประมวลผลกลั่นกรองให้เป็นระบบและ
สามารถจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงและแบ่งปัน

ความรู้ดังกล่าว อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติต่อไป

ด้านปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว พบว่า มีปัจจัยภายในชุมชนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลให้การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ วัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมกันนี้ ยังพบว่า ชุมชนบ้านดอกบัวได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชนที่ได้เข้ามาสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้อง กับความต้องการของชุมชน ได้แก่ งบประมาณ เทคโนโลยีและองค์ความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินอยู่ได้อย่างยั่งยืนบนความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคม

และจากการวิจัยพบข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ควรประสานความร่วมมือกันอย่างบูรณาการและต่อเนื่องบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนเป็นหลัก และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนต่างๆ ได้ร่วมแบ่งปันและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่กัน ส่วนข้อเสนอแนะต่อชุมชนบ้านดอกบัวควรมีการจัดสิทธิบัตรเพื่อเป็นการคุ้มครององค์ความรู้ของชุมชน และควรมีการขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ ด้านข้อเสนอแนะต่อชุมชนอื่นๆ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ศึกษาดูงานเพื่อเป็นการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนได้นำองค์ความรู้ที่ได้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการผสมผสาน การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ตลอดจนเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การวิจัยในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

Title	SUFFICIENCY ECONOMY KNOWLEDGE MANAGEMENT OF THE BEST PRACTICE COMMUNITY: CASE STUDY: BAN DOK BOUR, MOO.4, TUMBOL BAN TOON, MUENG PHAYAO DISTRICT, PHAYAO PROVINCE.
Author	Natnicha Somrith
Advisor	Piratorn Punyaratabandhu, Ph.D.
Co - Advisor	Assistant Professor Jak Punchoopet, Ph.D.
Academic Paper	Thesis M.P.A. in Public Policy, Naresuan University, 2011
Keywords	Sufficiency Economy, Knowledge Management

ABSTRACT

249764

The purposes, Sufficiency Economy Knowledge Management Of The Best Practice Community: Case Study: Ban Dok Bour, Moo.4, Tumbol Ban Toon, Mueng Phayao District, Phayao Province, has two objectives: 1) To study the process of sufficiency economy implementation through knowledge management techniques, Story Telling and After Action and Review. 2) To study achieved factors and obstructions of sufficiency economy implementation. Research method is according to qualitative research methodology. Snow ball sampling technique is used to select sampling group and Mr. Bal Boongum, Village Heasdman of Ban Dok Bour, who is the most important person in Ban Dok Bour development process, is the person starts a story.

The results shows that success of sufficiency economy implementation process of Ban Dok Bour, sufficiency economy best practice community, derive from corrected perceive of sufficiency economy concept and ability to apply the concept with their community suitably. Member of community take this concept to implement seriously and continually, base on their way of life that use sufficient idea in personal level before, that lead to community level. Besides, Ban Dok Bour has systematic comprehension and collect them in sources that anyone can reach and share, means to develop knowledge of implementation.

Internal factors of community; culture, local knowledge, community economy, leader, natural sources and environment, effect to achievement and obstruction of sufficiency economy implementation. Moreover, Ban Dok Bour community is supported and encouraged from external factors. Government, state enterprises and private organization support them a budget, technology and innovation continually that meet their needs.

Suggestions are 1) encouragement from any organization should integrate and continue base on community needs and give their chance to share knowledge. 2) Ban Dok Bour community should registerate their knowledge and expand their network to other communities to develop knowledge. 3) Visit other communities should provide for member in order to give them new experiences and ideas that can apply to their community. 4) Next research should mix qualitative and quantitative research methodology and collect data from any related organization to full fill total data of sufficiency economy implementation in community level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัจจุบัน.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	5
ประโยชน์จากการศึกษา.....	6
ขอบเขตการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เศรษฐกิจพอเพียง.....	10
การจัดการความรู้.....	38
ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านดุน อำเภอเมืองพะเยา ^{จังหวัดพะเยา.....}	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	84
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	90
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
การตรวจสอบข้อมูล.....	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	99
กระบวนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว	
โดยใช้เทคนิคการจัดการความรู้.....	99
ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคที่มีต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	
ไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	181
5 บทสรุป.....	215
สรุปผลการวิจัย.....	215
อภิปนัยผลการวิจัย.....	224
ข้อเสนอแนะ.....	230
บรรณานุกรม.....	232
ภาคผนวก.....	241
ประวัติผู้วิจัย.....	289

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงอุปสรรคของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้.....	64
2 แสดงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับบุคคล.....	150
3 แสดงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชน ด้านความพอดีของชุมชนบ้านดอกบัวในแต่ละมิติ.....	157
4 แสดงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชน ด้านความมีเหตุผลของชุมชนบ้านดอกบัวในแต่ละมิติ.....	162
5 แสดงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชน ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชนบ้านดอกบัวในแต่ละมิติ.....	168
6 แสดงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชน ด้านความรู้ของชุมชนบ้านดอกบัวในแต่ละมิติ.....	172
7 แสดงการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชน ด้านคุณธรรมของชุมชนบ้านดอกบัวในแต่ละมิติ.....	177
8 แสดงปัจจัยภายในชุมชนด้านวัฒนธรรมชุมชนที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	186
9 แสดงปัจจัยภายในชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	192
10 แสดงปัจจัยภายในชุมชนด้านเศรษฐกิจชุมชนที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	201
11 แสดงปัจจัยภายในชุมชนด้านผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	205
12 แสดงปัจจัยภายในชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	208
13 แสดงปัจจัยภายนอกชุมชนที่ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว.....	214

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า
14 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนการประกวดผลงานตามปัจจัยเศรษฐกิจพอเพียง
ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง..... 254

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	18
2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ.....	28
3 ปิรามิดแสดงลำดับขั้นของความรู้.....	40
4 ภูเขาน้ำแข็ง.....	43
5 เกลียวความรู้ (Knowledge Spiral).....	43
6 วงจรการจัดการความรู้ของบริษัท Xerox Corporation.....	56
7 วงจรการจัดการความรู้ของ Marquardt.....	60
8 วงจรการจัดการความรู้ของ Benjamin Franklin.....	61
9 วงจรการจัดการความรู้ของ Turban, et al.....	66
10 กระบวนการจัดการความรู้.....	67
11 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	92
12 กระบวนการจัดการความรู้การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของ ชุมชนบ้านดอกบัว.....	180
13 ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ชุมชนบ้านดอกบัว.....	283
14 นายบุญดี สองคำชุม ประษฐ์ชาวบ้านด้านเกษตรพอเพียง.....	283
15 นายเสาร์แก้ว ใจบาล ประษฐ์ชาวบ้านด้านการผลิตแก๊สชีวภาพและเตาชีวมวล กำลังสาหริ叮การใช้เตาชีวมวลให้แก่คณะกรรมการจากสำนักงาน กปร.....	284
16 นายบรรพต ปัสดี ประษฐ์ชาวบ้านด้านการเพาะพันธุ์ตัวงរ่าง กำลังให้ความรู้ แก่คณะศึกษาดูงาน.....	284
17 นายอินทร์ ใจอด สาหริ叮การจักسانสม ไก่.....	285
18 นางอรทัย งามเมือง สาหริ叮การจักسانเช่ง.....	285
19 พิธีมอบปัจจัยการผลิต สนับสนุนตามแผนพัฒนาหมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจ พอเพียง โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดพะเยา.....	286
20 คณะศึกษาดูงานจากบ้านโปงลาง หมู่ที่ 3 ตำบลสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.....	286

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
21 การบรรยายให้ความรู้แก่คณะกรรมการศึกษาดูงานก่อนศึกษาดูงานฐานการเรียนรู้ต่างๆ..	287
22 ระหว่างฐานการเรียนรู้ต่างๆ จะมีสมาชิกในชุมชนนำสินค้าและของที่ระลึกมาจำหน่าย.....	287
23 ป้ายแสดงการต้อนรับคณะกรรมการ.....	288